

Obec Kunešov - historický kalendár

1342 prvá písomná zmienka o obci Kunešov v listine komorského grófa magistra Leopolda, kde je uvedená pod menom villa Sankt Michaelis. Touto listinou kráľ Karol Róbert udelil istému Vernherovi de Potschka dedičné richtárstvo vo vznikajúcej obci. Obyvatelia prišli ako baníci a roľníci pravdepodobne zo Sliezska a z Bavorska.

1400 v obci bol vybudovaný kostol, ktorý je zasvätený sv. Michalovi archanjelovi.

1429 obec Kunešov, spolu s ďalšími okolitými obcami prešla do majetku mesta Kremnica a tento stav trval až do zrušenia poddanstva v roku 1848. Mesto bolo pre obec vrchnosťou a zemepánom. Husiti - bratrci v tomto roku prvý krát prepadli obec a napáchali tu značné škody, čo sa opakovala aj v ďalších rokoch.

1529 Lutherovo učenie - reformácia rýchlo preniká do banských miest dnešného Slovenska aj ich okolia. Čoskoro bola Kremnica aj s celým okolím evanjelická.

1605 prvá písomná zmienka o škole v Kunešove.

1628 v septembri Turci prepadli obec a odvliekli 28 obyvateľov, z toho 11 žien a 14 detí.

1642 začali sa viesť cirkevné matriky

1660 po založení kláštora Františkánov v Kremnici sa zintenzívnila protireformácia. Aj Kunešov sa čoskoro stal opäť takmer úplne katolíckym.

1713 bola vykonaná veľká oprava kostola a bola pristavená veža.

1715-1720 veľa obyvateľov sa odsťahovalo z obce najmä do Banskej Štiavnice, na Spiš, do Viedne aj inde.

1721 Kunešov sa stal samostatnou farnosťou. Ku nej boli pričlenené obce Lúčky a Kopernica. Dovtedy bola spoločná farnosť v obci Piargy/Kremnické Bane pri kostole sv. Jána Krstiteľa pre obce Krahule Kunešov, Horný Turček a Dolný Turček.

1743 na následky epidémie cholery zomrelo 88 obyvateľov obce.

1766 oprava a prestavba kostola. Dovtedy gotický kostol bol barokizovaný a bolo pristavené sanktuárium.

1799 založenie rímsko-katolíckej školy.

1820 v meste Kremnica bola ťažba zlata na úpadku, čo pretrvávalo počas celého 19. storočia. Táto situácia sa nepriaznivo prejavila aj v živote obyvateľov obce, keďže mnohí prišli o jedinou možnosť zárobku. Obecný farár vyhlásil, že nezosobáš žiadneho mladého baníka, kým nepredloží potvrdenie banského úradu, že jeho denný zárobok je najmenej 12 grajciarov.

1828 Kunešov mal 85 domov a 1550 obyvateľov.

1848 so zrušením dedičného poddanstva sa skončila povinnosť obyvateľov Kunešova robotovať pre mesto Kremnica.

1853 obecný richtár prosí mesto Kremnica o pomoc pri premiestnení Rómov z obce kvôli častým krádežiam.

V obci trvalo žili štyri rómske rodiny na vyhradenom mieste zvanom Zigeuner Platz.

1870-1880 odsťahovalo sa veľa obyvateľov sa do okolia Banskej Štiavnice, najmä do obce Horná Roveň (dnes súčasť obce Štiavnické Bane).

1872 bola dokončená železničná trať Zvolen - Vrútky. Stanica pre Kunešov sú Piargy, dnes Kremnické Bane.

1886 v obci bol založený dobrovoľný hasičský zbor.

1889-90 rímsko-katolícka škola bola poštátnená. Bola postavená murovaná školská budova, 4-triebna pre 250 detí, neskôr rozšírená na 8-triebnu, ktorá stojí dodnes. Vyučovanie v obci bolo ukončené v roku 1974.

1910 v Handlovej začalo priemyselné dobývanie hnedého uhlia. Veľa Kunešovčanov tu našlo prácu (v roku 1940 asi 220). V Handlovej si našli niektoré rodiny aj bývanie v tzv. baníckej kolónii. V baniach v Kremnici pracovalo už len niekoľko desiatok baníkov (v roku 1940 37).

1912 v obci bola založená štátna čipkárska škola.

1916 dva veľké kostolné zvony sa museli odovzdať pre vojenské účely. V kostolnej veži zostal len jeden malý zvon.

1918 v I. svetovej vojne padlo 32 mladých mužov z Kunešova a 4 sa vrátili zmrzačení. Pamätník obetiam sa nachádza vo vstupnej chodbe do kostola.

Vznik Československa nebol v Kunešove vítaný s nadšením. V decembri obec obsadili českí legionári a ubytovali sa v škole. Časť navrátiťších sa mužov z I. svetovej vojny sa stavala proti nim. Z dôvodu prítomnosti českého vojska sa počas celého roku 1919 nevyučovalo.

1920 v škole sa začalo vyučovať v nemeckom jazyku (do roku 1918 bola vyučovacou rečou maďarčina).

1921 13. septembra postihol obec rozsiahly požiar. Veľké škody boli najmä na kostole a okolitých stavbách vrátane obecného domu.

1922 kostol sa po požiari a zabezpečení finančných prostriedkov z bankovej pôžičky začal opravovať. Počas opráv bol poškodený ďalším požiarom. Oprava bola dokončená až v roku 1926. Kostol bol vyzdobený dielami sochára Jozefa Damku, rodáka z Nemeckého/ Nitrianskeho Pravna, ktorý bol bratom miestneho farára (od roku 1925) Antona Damku. V roku 1926 bol zakúpený jeden nový zvon.

1924 niekoľko obyvateľov obce, nadchnutých myšlienkami komunizmu sa zapojili do akcie známej ako Interhelpo. Predali svoj majetok v obci, nakúpili stroje a zariadenia a spoločne odcestovali do sovietskeho Kirgizka budovať nový život založený na komunistických ideáloch. Čakalo ich sklamanie a väčšina z nich sa čoskoro vrátila späť do Československa.

1925 15.11. do obce do obce nastúpil za farára Anton Damko, rodák z Nemeckého/ Nitrianskeho Pravna. Od začiatku musel riešiť zložité problémy spojené s opravou kostola, splácaním pôžičky, ale aj s negatívnym postojom časti obyvateľov, ktorí sa priklonili ku komunistickej ideológii, voči cirkvi.

V obci bola založená miestna skupina Nemeckého kultúrneho zväzu/Deutscher Kulturverband.

1930 bola vybudovaná pevná cesta - prašná z Piargov/Kremnických Baní do Kunešova.

1937 dobrovoľný hasičský zbor oslavuje 50 rokov od založenia. Boli zakúpené a vysvätené dva nové zvony.

1939 v obci boli zriadené dve materské školy/Kindergarten.

1940 pri celoštátnom sčítaní obyvateľov mal Kunešov 1967 obyvateľov. V miestnej 8-triednej ľudovej škole sa vzdelávalo okolo 400 detí.

1943 v obci sa konali oslavy 600. výročia založenia obce, ktoré sa pre epidémiu nekonali v roku 1942. Uskutočnila sa slávnostná svätá omša a potom verejné zhromaždenie pri kaplnke vedľa školy. Vystúpila aj handlovská banícka dychovka. Nálada kvôli nepriaznivým dôsledkom vojny bola skleslá.

1944 po vypuknutí Slovenského národného povstania sa začiatkom septembra 1944 z miestnych obyvateľov vytvorila partizánska skupina o počte asi 20 členov, ktorá prevzala v obci moc. Následne bola obec obsadená povstaleckou armádou a takmer mesiac bola vo frontovej línii. Počas septembra prišlo o život za známych i neznámych okolností desať obyvateľov obce, z toho dve ženy (matka s dcérou boli zastrelené v kremnickom väzení).

Na príkaz povstaleckých orgánov v Banskej Bystrici museli dňa 21. septembra všetci chlapi z obce vo veku od 16 do 60 rokov nastúpiť na rôzne práce (najmä kopanie zákopov) pre potreby SNP. Bolo im oznámené, že to bude len na niekoľko dní (mali si zobrať stravu na dva dni). Vlacom boli presunutí na Horehronie; najväčšia časť do obce Hronec. V tomto pracovnom nasadení bolo okolo 300 mužov z Kunešova a ďalšie stovky z ostatných okolitých dedín s nemeckým obyvateľstvom. Po potlačení SNP ich koncom októbra 1944 ozbrojená stráž opustila a mohli sa vrátiť domov do rodnej obce. Väčšina sa vracala popri toku rieky Hron. Jedna oddelená skupina o počte vyše 70 osôb sa rozhodla prejsť cez hrebeň Nízkych Tatier na Liptov. 70 mužov - neozbrojených civilov z tejto skupiny, z toho 63 pochádzalo z obce Kunešov, bolo zastrelených doposiaľ neznámou partizánskou skupinou pri osade Magurka v Nízkych Tatrách. Okolnosti tejto tragédie nie sú dodnes objasnené.

5. októbra obec obsadilo nemecké vojsko. Medzi obyvateľmi dochádzalo k prípadom pomsty a odplaty za príkoria počas septembrovej vlády partizánov v obci. O život prišlo osem obyvateľov obce, aktívne zapojených do SNP a partizánskeho hnutia. Deliaca čiara išla aj priamo cez niektoré rodiny, keď členovia stáli a opačných stranách pomyselných barikád.

Koncom novembra sa na príkaz nemeckých vojenských orgánov uskutočnila povinná evakuácia školských detí aj s učiteľmi a vychovávateľmi z radov starších študentov do Krkonôš/Vrchlabí.

1945 v polovici januára začala pred blížiacim sa frontom nútená evakuácia všetkých obyvateľov obce do českého pohraničia. Začiatkom februára odišli poslední obyvatelia a obec zostala ľudoprázdna. V dňoch 1. a 2. apríla bola obec pravdepodobne ustupujúcim nemeckým vojskom z dvoch tretín vypálená. Návrat časti obyvateľov obce z evakuácie za zložitých podmienok prebiehal postupne od júna do augusta. V dôsledku Benešových dekrétov obyvateľom bol skonfiškovaný všetok majetok a bolo im odňaté štátne občianstvo. Len menšej časti obyvateľov, cca 300, bolo dovolené zostať bývať v obci. Väčšia časť obyvateľov bola sústredená v internačných táboroch. V okolí Kremnice boli takéto tábory v obci Kremnické Bane a v obci Nová Lehota pri Handlovej. Následne bol zriadený sústreďovací tábor pri Novákoch, kde bolo internovaných niekoľko tisíc slovenských Nemcov. V tábore v Novákoch boli ťažké životné podmienky a na následky podvýživy a zlých hygienických pomerov tam zomrelo osem obyvateľov obce. Od mája 1946 boli internovaní obyvatelia nemeckej národnosti postupne vysídľovaní do okupačných zón Nemecka.

Povojnové orgány okresu Kremnica rozhodli, že po Nemcoch budú do obce Kunešov nasťahovaní Rómovia z Rómskych osád (najmä Slnecná stráň pri dnešnom Žiari nad Hronom). Aj za starostu obce určili Róma. Rómovia v Kunešove vydržali len cca jeden rok a potom postupne z obce odišli a vrátili sa späť do svojich osád. V obci zostali žiť len Rómovia, ktorí v obci žili aj pred vojnou.

1948 obec má len 325 obyvateľov. Obyvateľ obce Alois Drienko svätzil primície v obci Piteľová. V tejto obci od roku 1947 pôsobil aj farár Anton Damko. Obaja kňazi mali úradný zákaz pôsobiť obci Kunešov, do ktorej nesmeli

ani chodiť.

1949 30. a 31. júla obyvatelia obce Kunešov odsunutí do západných okupačných zón Nemecka mali prvé spoločné stretnutie v Ludwigsburgu.

1950 zostavším obyvateľom bolo na žiadosť postupne vrátené čsl. štátne občianstvo. Konfiškované majetky týmto obyvateľom vrátené neboli.

V obci bolo založené JRD, ktoré pre nerentabilnosť bolo v roku 1955 pričlenené k Štátnemu majetku n.p. Zvolen (od roku 1960 bol zriadený Štátny majetok n.p. Kremnica).

1955 armáda a ľudové milície odstránili ruiny vypálených domov a hospodárskych objektov. Ponechali len vonkajšie múry historicky významnej budovy dedičných richtárov, tzv. Kretschenaus. Zrúcanina sa behom času ďalej rozpadala a dodnes zostali už len malé zvyšky. Obec bola elektrifikovaná.

V meste Esslingen odsunutí obyvatelia z obce Kunešov vytvorili Pracovný kruh/Arbeitskreis, ktorý organizoval rôzne spomienkové akcie. Pravidelnými sa stali stretnutia pri príležitosti kunešovských hodov na Michala (29. septembra)

1956 začala sa výstavba komplexu maštálí pre hovädzí dobytok a ďalších hospodárskych budov a zariadení pre poľnohospodárstvo na hornom konci obce. Do obce začali jazdiť pravidelné autobusové spoje.

1960 v centre obce bol vybudovaný pamätník padlým obyvateľom počas SNP.

1974 bola zrušená škola v Kunešove pre prvý stupeň. Deti boli zaradené do I. ZDŠ (nová škola) v Kremnici.

Rodáci z Kunešova vydali v Nemecku knihu o rodnej obci, ktorú zosavil bývalý učiteľ J. G. Fröhlich.

1976 uskutočnil sa prvý spoločný zájazd vysídlených rodákov z obce do rodnej obce.

Ďalšie zájazdy nasledovali v rokoch 1980, 1983, 1986, 1988, 1990, 1992, 1997.

1986 skupina Kunešovčanov z Nemecka vyhľadala pod vedením farára Aloiza Drienku miesto v Nížkych Tatrách pri osade Magurka, kde boli koncom októbra 1944 zastrelení kunešovskí muži.

1990 v prvých slobodných a demokratických voľbách v povojnovom období v novembri bol za starostu obce (podľa tradície býval hovorovo nazývaný richtárom) zvolený Ján Ihring. Následne bol zvolený ešte päť krát za sebou a funkciu starostu/richtára vykonával až do novembra roku 2014 do odchodu do dôchodku.

Z iniciatíva krajanov v Nemecku sa začala renovácia kostola, ktorú z veľkej časti aj financovali zo zbierok.

1992 v obci sa uskutočnili veľkolepé oslavy 650. výročia od prvej písomnej zmienky sa prítomnosti veľkého počtu rodákov zo zahraničia a oficiálnych hostí, vrátane generálneho konzula Nemecka na Slovensku.

Podľa výsledkov sčítania obyvateľov a počtu prihlásených obyvateľov k nemeckej národnosti obec získala právo na označenie aj v nemeckom jazyku: Kunešov/Kuneschhau.

1993 v obci bola založená miestna organizácia Karpatskonemeckého spolku, ktorá sa snaží o udržiavanie pôvodných ľudových tradícií. Aktívny je najmä miestny spevokol, ktorý vystupuje pri rôznych príležitostiach v obci i mimo nej; najmä na tradičných folklórnych slávnostiach pôvodného nemeckého obyvateľstva v regióne Hauerlandu (oblasť okolo Kremnice a Nitrianskeho Pravna) ale aj v rámci celého Slovenska.

1996 uskutočnila sa svojpomocná výstavba obecného vodovodu s vlastným záchytným prameňom v hornej časti obce. Tento vodovod obec sama aj prevádzkuje. V roku 2009 obec svojpomocne vybudovala doplnujúci vodovod

na trase Kremnické Bane – Kunešov, ktorý zabezpečuje prívod pitnej vody z vodárenskej nádrže Turček v čase, keď je nedostatok vody na prameni v dôsledku sucha.

1997 oslavy 655. výročia od prvej písomnej zmienky o obci. Veľká účasť rodákov z Nemecka.

1999 obec zakúpila pojazdnú cisternu, ktorá slúžila aj pre dovoz pitnej vody z Kremnických Baní v čase sucha.

30. septembra bola v obci birmovka, prvá v povojnovom období. Banskobystrický sídelný biskup Msgr. Rudolf Baláž udelil sviatosť birmovania 15 deťom a dvom dospelým birmovancom.

2001 obec odkúpila Wollnerovský dom na zriadenie kultúrneho domu a komunitného centra.

2003 obec prevzala do svojej správy materskú školu a premiestnila ju do priestoru obecnej zasadačky. Bolo vybudované detské ihrisko.

Bola renovovaná bočná kaplnka Božského srdca Ježišovho v kostola sv. Michala arch. a boli tu inštalované pamätné tabule s menami obetí II. svetovej vojny.

Obec odpredala budovu bývalej školy firme BRIK, a.s. z Kremnica, ktorá tu zriadila výrobu sedacích súprav. Pracovné uplatnenie našlo niekoľko obyvateľov obce.

2008 v amfiteátri pri kostole sv. Jána Krstiteľa na Kremnických Baniach sa uskutočnil Hauerlandfest – prehliadka folklórnych tradícií pôvodného nemeckého obyvateľstva v okolí Kremnice a Nitrianskeho Pravna. Organizátorom bola obec Kunešov a miestna organizácia Karpatskonemeckého spolku.

2010 16. augusta obec postihla povodeň. Po krátkom intenzívnom daždi v popoludňajších hodinách došlo k pretrhnutiu hrádze na požiarnej nádrži v centre obce a bola poškodená značná časť regulácie miestneho potoka a príľahlé miestne komunikácie

2013 dňa 17.10. v Hattenhofene/ Würtembersko zomrel Ladislav/Ladislauš Ihring, nar. 3.3. 1925 v Kunešove; dlhoročný predseda Pracovného združenia Kunešovčanov v Nemecku.

Po roku 1990 pomáhal rodnej obci organizovaním finančných zbierok a ďalšími formami pomoci. V rodnej obci za účasti príbuzných žijúcich na Slovensku za konala zádušná omša.

2014 previedla sa výmena krytiny celej strechy na kultúrnom dome Wollner.

15. novembra sa uskutočnili komunálne voľby. Doterajší dlhoročný (od roku 1990) starosta obce Ján Ihring už zo zdravotných dôvodov nekandidoval. Za starostku obce bola zvolená PhDr. Mária Slašťanová, nar. 14.9. 1963, kandidujúca za KDĽ.

2019 dňa 30. mája 2019 v/ Würtembersko zomrel pán Eduard Oswald, nar. 2.3. 1938 v Kunešove; dlhoročný funkcionár krajských spolkov vyhnancov zo Slovenska v Nemecku; veľký podporovateľ oživenia pôvodných tradícií v rodnej obci, organizátor všestrannej pomoci rodnej obci, po Johannovi Rückschlossovi prevzal vydávanie Kunešovských novín/Kuneschauer Heimatblatt. Za svoju krajskú aj inú činnosť bol ocenený jedným z najvyšších nemeckých vyznamenaní, radom Spolkový kríž.

Za rodnú obec Kunešov sa na pohrebe zúčastnil Ľuboš Ihring.

2018 v komunálnych voľbách dňa 10. novembra 2018 bol za starostu obce zvolený Peter Slašťan, nar. 10.2.1964. Za poslancov boli zvolení: Anton Ihring, Mária Slašťanová, Matilda Rusnáková, Ľubica Erneková a Jozef Neuschl.

2022 obec Kunešov má 201 obyvateľov a podľa výsledkov posledného sčítania obyvateľov (r. 2021) sa

k nemeckej národnosti prihlásilo 13 obyvateľov (6,47 %).

Vypracovali:

Ing. Viliam Neuschl a JUDr. Anton Vaský

V Kunešove, dňa 28. mája 2022